

Izhaja vsak delavnik popoldne

CENE PO POŠTI:

za celo leto K 144—
za pol leta K 72—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10—

NOVI CAS

Uredništvo in upravnništvo v Kopitarjevi ulici št. 6 — Telefon uredništva št. 50 — Telefon upravnništva št. 328

CENE PO POŠTI:

za četrt leta K 36—
za en mesec K 12—

DELAVSKI LIST

POSAMEZNA ŠTEVILKA 60 VIN.

Bilanca sovjetskega gospodarstva.

Profesor političnega gospodarstva na petrogradskem vseučilišču Simon Zagorski je objavil v francoskem jeziku knjigo »Sovjetska republika — Gospodarska bilanca« (1921 I.), v kateri na podlagi številnih razmislov uspeh boljševiškega vladanja tekom 3 let na gospodarskem polju. Glavne misli so sledeče:

Kakor iznajditelj kakega stroja ne ve natančno, kako bo deloval, tako tudi socialni slavodajalec ne more vedeti, kako se bodo njegove misli obnesle, kadar jih začne urediti. Leta 1917 je Ljening še trdno veroval, da se bo država popolnoma preosnovala, če delavstvo prevzame samo v roke vse proizvodstvo. Ker pa je na to sledila popolna zmeda je februarja meseca l. 1920 moskovska vlada delavske »komitete« (odboje) odpravila. Sedaj ima vodstvo nad proizvodnjo popolnoma v rokah država s pomočjo svojih gospodarskih sovjeto.

Če se prašamo, kako se je ta sistem obnesel, nam daje na to najboljši odgovor Ljening sam, ki pravi, da se je sovjetska republika spremenila v dobrodelno društvo, ki s pomočjo tiskarske mašine za bankovce vzdržuje milijone ljudi, od katerih so velik del uradniki, ki mnogo porabijo, a malo producirajo.

Sistem menjavanja in razdeljevanja proizvodov zelo slabo deluje. Navzlic temu, da je trgovina podružabljena, svobodna trgovina in verižništvo trajata dalje, kar si drugače ljudje ne morejo preskrbeti najnujnejših potrebščin za življenje; mesta ne morejo dostavljati kmetom obleke, poljedelskih strojev, čaja, sladkora itd.; kmetje ne oddajajo žita drugače, kakor da jih k temu prisilijo oborožene ekspedicije »rdečarmejcev«. Ako bi nemški tehniki ne bili začeli s popraviljem železniških prog in materiala, bi bil blagovni promet v večjem sploh onemogočen.

Kar se tiče delavskega razreda, trpi že radi tega, ker je skoraj 60 odstotkov bivših podjetij prenehalo delati, v ostalih pa je proizvodnja silno omejena, vendar pa je število uradnikov več kot 20 krat večje nego je bilo pod carskim režimom. Državni kapitalizem, kar je danes pravzaprav sovjetska Rusija, zahteva namreč tako podrobno ureditev vseh mogočih panog proizvodstva, da je ne zmorejo cele armade uradnikov. Med temi, ki uživajo velike naravne predravice, in pa med njihovimi bivšimi tovariši, delavci, vlada seve veliko nasprotstvo. Ker so štrajki prepovedani, gredo vse delavske zadeve preko delovodij, tako da je delavska svoboda popolnoma omejena. Ker visoke plače ali pa porcije vsakdanjih potrebščin ne zadostujejo, ker se potrebuje čez dalje več dela, in ker je delavstvo sploh militarizirano, se opaža naravnost beg delavskega ljudstva na deželo, proti čemur se mora vlada boriti z najbolj krutimi sredstvi.

Velika mesta propadajo, dežela se na ra-

čun mest krepi. Tu pa naraščajo mali in pa srednji obrati, kjer se naravnost opaža povratek v srednjeveški gospodarski sistem. Kar se tiče kmetov, je sovjetska gospodarska politika imela ta čudovit uspeh, da so danes postali popolni zasebni lastniki svoje in dodeljene jim zemlje. Edino le posestva carske hiše in pa cerkve so podržavljena. Upravljajo jih vladni upravitelji, in sicer z veliko izgubo; obdelujejo jih pa člani »komune«, ki pa v resnici niso nič drugega nego slabo plačani najemniki.

Dasi je boljševiška vlada že letos mislila na popolno odpravo denarnega prometa, je ostalo to le na papirju. Tudi v Rusiji je denar ostal sveta vladar. Sovjetske finance se naslanjajo na bajno število papirnatih bankovcev. Direktni in indirektni davki, bodisi pod obliko monopolov, bodisi pod obliko stalnih cen za gotove vrste produktov, se plačujejo v denarju. Podržavljenje bank ne preprečuje špekulacij na borzne valute.

Skratka, lahko se reče, da je prejšnja buržuazija v Rusiji uničena, da pa je na njeno mesto stopila druga, ki sestoji iz sovjetskih uradnikov, delovodij, malih trgovcev in podjetnikov na deželi in pa kmetov. Ta buržuazija je malo izobražena, ne stoji baš na moralni višini in ima vse kaj drugega kakor demokratična načela, ter skuša državo izkoristiti, ne vedoč, kaj pride jutri.

K temu pride še okolnost, da se je morala Rusija zateči k tujemu kapitalu, da izrabi neizmerna bogastva dežele, in že danes ima proizvodstvo najvažnejših reči v rokah norveški kapitalistični sindikat, za katerim se skrivajo nemške in ameriške banke.

Tak je danes gospodarsko-socialni položaj delavstva v sovjetski Rusiji. Delavstvo je prišlo pod nadoblast nove buržuazije, ki je udinjena državnemu kapitalizmu. Socialno vprašanje pa je za delavstvo danes bolj pereče kot kedaj prej.

Dr. A. Gosar:

Dve zbornici.

Predlog Jugoslovanskega kluba o dveh zbornicah je nastal na podlagi misli in dejstev, ki sem jih v prejšnjem članku navedel. Delokrog politične zbornice bi, kakor deloma že znano, po tem predlogu obsegal:

a) popolno zakonodajo o vojaških zadevah, o državljanstvu, domovinstvu, svobodi kretanja, policiji itd. ter zbornici, oziroma združevalni svobodi in tisku, zlasti pa tudi vso civilno in kazensko ter zemljiško in strokovno pravo.

b) okvirno zakonodajo glede razmerja Cerkve do države, prosvete ter organizacije uprave in sodstva.

V delokrog socialnogospodarske zbornice pa bi spadala:

a) popolna zakonodaja glede denarja, monopolov, državnih posojil in sploh vseh finančnih zadev, ki se tičejo cele države ter dalje glede vseh za celo državo važnih prometnih zadev (železnice, pošta, paro in zrakoplovstvo, brzojav itd.).

b) okvirna zakonodaja glede vseh stanovsko pravnih zadev (poleg stanovskega prava spadajo semkaj zlasti še odvetniški, notarski, inženirski, zdravniški red ter organizacija stanovskih zastopov oziroma zbornic), dalje glede razlastitve, socializacije naravnih zakladov in gospodarskih podjetij, organizacije ter nadzorstva produkcije, prodaje in konsumna važnih potrebščin in poleg tega glede strokovnega šolstva, zdravstva, socialne politike ter zavarovanja sploh. K temu delokrogu obeh zbornic spada še izdaja nekaterih v ustavi predvidenih zakonov, ki bi se po svojem značaju dodelili eni ali drugi zbornici.

Predlog, ki bi ga ena zbornica sprejela, bi se poslal drugi v odobritev. Ako ga ta odobri, bi se smatralo, da je predlog sprejel narodno predstavništvo, ako pa bi druga zbornica predlog prve spremenila, bi ga ji morala po spremembi vrniti v odobritev ali v novo presojanje. Ako bi prva zbornica spreminjalni predlog drugič sprejela, bi se smatralo, da je celoten predlog sprejelo narodno predstavništvo, v nasprotnem slučaju pa bi prva zbornica vrnila drugi svoj prvotni ali od nje modificirani predlog, katerega bi morala ali v celoti sprejeti ali pa zavrniti. Če bi ga zavrnila, sklepali bi potem o predlogu obe zbornici v plenumu narodnega predstavništva, ki bi bilo izključno kompetentno tudi za vse zunanje politične zadeve (sklepanje o vojski in miru ter trgovinskih in drugih pogodbah) in državnih proračun.

Vsaka izmed zbornic bi imela po 200 članov. V prvo, politično zbornico bi se

Francozi oropali našo mornarico.

Četinska »Crna Gora« dne 11. t. m. priobčuje naslednji depis iz Kotora: Ko so Francozi s svojo mornarico prišli v Boko, so bili najpristržnejše sprejeti. V tem pa njihovo obnašanje in postopanje temu ni odgovarjalo. Oni so uničevali — kakor se zdi namenoma — vojne ladje, ki se bodo kasneje prisodile nam. Tako je zmanjkalo vojne ladje »Fran Josip« z municijo in vso opremo. A z vseh ostalih vojnih ladij so odvedli ne samo municijo, priprave in aparate, ampak tudi pohištvo, opremo, preproge in vse druge vrednosti ter pustili

samo prazne in gole ladijske trupe. Dva podmorska čolna, ki jih je bila naša država popravila, so enostavno odvedli, češ, da mi nimamo pravice imeti podmornikov. Z 12 torpedovk in z ladje »Kronprinz Rudolf«, ki so prisojene nam, so odnesli vse. Ko so se pripravljali na odhod, so v bojazni, da nam ne bi ostalo preveč materiala, le-tega potapljali in uničevali, hvaleč se pri tem, da so odnesli iz Boke nekoliko stotin milijonov vrednosti v zlatu. Predno končno veljavno odidejo, bodo pobrali še tisto malo, kar je ostalo.

Srbija zahteva nad 28 milijard vojne odškodnine.

LDU Belgrad, 17. februarja. (ZNU.) »Politika« javlja iz Pariza: Jugoslovenska reparacijska delegacija je predložila osrednji medzavezniški reparacijski komisiji seznam celokupne vojne odškodnine, ki jo zahteva Srbija.

Materijalna odškodnina znaša 9400 milijonov dinarjev, osebna pa 17.700 milijonov. Razen tega zahteva naša delegacija še eno milijardo dinarjev kot vojno odškodnino za Črnogoro in za dobrovoljce v Dobrudži.

Boj za uslavo.

Vlada sklicuje medstrankarsko konferenco.

LDU Belgrad, 17. februarja. (ZNU.) Za jutri ob 11. dopoldne je napovedana medstrankarska konferenca, na kateri bodo zastopani vsi klubi. Konferenca ima nalogo, da razpravlja o nekaterih členih vladnega načrta ustave, ki se nanašajo na nekatera sporna vprašanja. Na ta način mislijo olajšati razpravo, ki se bo sprožila v ustavnem odseku pri podrobni debati. Radikalni in demokratični klub odpošlje po tri delegate, in sicer radikalni poslance prof. Radoniča, dr. Lazo Markovića in Ljubo Jovanovića, demokrati pa dr. Vojo Marinkovi-

ča, dr. Gregorja Žerjavo in Jurija Demetrovića. Zemljoradnički, muslimanski, jugoslovanski in komunistični klub odpošljejo po dva zastopnika, socialni demokrati, republikanci in narodni klub po enega. Delegata muslimanov sta dr. Hrasnica in Vilović, socialne demokrati bo zastopal Nedeljko Divac. Ostali klubi bodo jutri določili svoje delegate.

Širite „NOVI CAS“

da, da bi dovoljevali svojim ženskam (vsaj takim izmed svojih žensk, ki so jih v časti imeli) isto prostost in isti položaj, kakor so ga uživale ženske v Italiji. Zbog tega jo je veselo dirnilo, ko je Glavk resnobno odvrnil:

»O, da bi bila vedno takih misli, Jona — da bi ti bilo tvoje srce vedno nezmotljiv vodnik! Sreča bi bila za Grško, da bi bila podarila krepostnim ženskam iste duševne čare, ki se tolikanj slave pri manj vrednih njenih ženskah. Nobena država ne propade vsled svobode, vsled znanja; tvoj spol se pa smešlja zgolj svobodnim in bodri modre s tem, da jih spoštuje.«

Arbak je molčal, kajti ni mu bilo do tega, da bi pritrdil Glavkovemu mnenju, niti da bi zavrnil Jonino, in Glavk se je po kratkem, prisiljenem razgovoru poslovil od Jone.

Ko je odšel, je Arbak primaknil svoj sedež bližje k lepi Napolitanki in je rekel z onim laskavim, pridruženim glasom, s katerim je tako dobro znal prikrivati lokavost in silovitost svojeja značaja:

»Ne misli, predraga moja učenka, če te smem tako imenovati, da želim omejiti ono svobodo, ki jo proslavljaš in jo uživaš, ampak taka svoboda, če ni večja — kakor prav omenjaš — od one, ki jo imajo Rimljanke, mora biti vsaj združena z veliko previdnostjo, če si jo lasti neomožena ženska. Le zbiraj si še dalje množice veselih, sijajnih, modrih ljudi okrog sebe, očaruj jih še nadalje z zgovornostjo Aspazije, z godbo Erine — ampak pomisli tudi na one opravljive jezike, ki tako lahko škodujejo nežnemu glasu device, in ne

daj, prosim te, da bi zmagala zavist medtem ko vzbujáš občudovanje.«

»Kaj hočeš s tem reči, Arbak?« je rekla Jona s prestrašenim, tresočim glasom; »dobro vem, da si mi prijatelj, da mi želiš samo čast in blagor. Ampak kaj hočeš s tem reči.«

»Tvoj prijatelj — ej, kako odkritosrčno! Ali smem potemtakem govoriti kot prijatelj, brez skritosti in brez zamere?«

»Daj, prosim te lepo.«

»Tale mladi razuzdanec, Glavk, kako si se seznanila z njim? Ali ga pogosto videvaš? In pri tej besedi je ostro uprl oči v Jono, kakor da bi ji hotel prodreti v dno duše.

Grkinja se je zgrozila pred tem pogledom in je z neznano bojaznijo, ki si je ni mogla raztolmačiti, odgovorila zmeden in obotavljaje: »Priprljali so mi ga v hišo kot rojaka mojega očeta in lahko rečem, tudi mojega. Poznam ga šele samo zadnji teden, ali tako nekako; ampak čemu ta vprašanja?«

»Odpusti mi,« je rekel Arbak, »misliš sem, da ga morebiti že dlje poznaš. Ta vsiljivi namigovalec!«

»Kako! Kaj misliš s tem? Zakaj ta izraz?«

»Nič za to; nočem vzbuditi tvoje nejevolje zoper človeka, ki ne zasluži tako velike časti.«

»Prosim te lepo, govori. Kaj pa je Glavk namigoval, ali pravzaprav, v čem misliš, da je žalil?«

Arbak je ob poslednjih Joninih besedah potlačil svojo nevoljo in je nadaljeval: »Dobro poznaš njegovo življenje, njegove pajdaše,

njegove navade; gostije in kockanje so njegovo opravilo — kako neki more sanjati o kreposti med svojimi tovariši?«

»Še vedno govoriš v uganjkih. Pri bogovih, lepo te prosim, povej najhujše naravnost!«

»Pa dobro, bodi. Vidi torej, Jona, da se je Glavk kopel včeraj javno bahal, resnica, v javni kopelji, da ga ljubiš. Rekel je, da mu dela zabavo, da se s tem okoristi. Pa, da se mu izkažem pravičnega, hvalil je tudi tvojo lepoto, kdo bi mogel tajiti? Zaničljivo pa se je nasmejal, ko ga je njegov Klodij ali Lepid vprašal, ako te tolikanj ljubi, da bi te poročil, in kdaj da namerava okrasiti svoja hišna vrata s cveticami.«

»Nemogoče! Kako si izvedel to podla obrekovanje?«

»Ne, mar bi rada, da ti povem vse opazke nesramnih gizdalinov, s katerimi vred je ta zgodba krožila po mestu? Bodi zagotovljena, da izprva sam tega nisem verjel, da me pa je več takih, ki so sami slišali, mučno prepričali o tem, kar sem ti prav nerad povedal.«

Jona se je zgrudila nazaj in obličje ji je bilo bledeje kakor steber ob katerega se je naslonila.

»Priznam, da mi je bilo mučno, da me je razburilo slišati tvoje ime tako lahko prihajati iz ust do ust kakor glas kake navadne plesačice. Zaradi tega sem se danes požuril, da te obiščem in svarim. Našem sem Glyka tukaj. Izgubil sem oblast nad seboj. Nisem mogel prikrivati svojih čustev, res, bil sem nevljuden v tvoji navzočnosti. Ali moreš to odpustiti svojemu prijatelju, Jona.«

E. Bulwer:

Poslednji dnevi v Pompejih.

19

»Pojdita, pojdita,« je rekla Jona ter pohitela, da prekine razgovor, ko je na svojo veliko žalost videla, da je bil kaj malo prišla skleniti med Glavkom in svojim prijateljem. »Arbak ne sme biti tako trdosrčen do rinske uboge učenke. Kot siroti in brez mater v zlo šteti moje neodvisno, malone moško svobodo življenja, ki sem si ga izvolila, amjlanke — ni nič večja kakor so je vajene Rimljanke. Oj, ali se morate prostost in čednost samo med moškimi videti združene? Čemu bi smatrali suženjstvo, ki vas uničuje, mi, velika je zmeta moških, zmeta, ki je bridljajo, da je ženska narava, ne rečem, da je ženska vredna, to je mogoče, ampak tako razugodne za duševni napredek žensk. Ali s tem niso naredili postav zoper soproge, ki naj svetovale?« Jona je iznenada umolknila in je, da jo je zakrila prekrasna rdečica. Bala se peljalo, vendar se je resnobnega Arbaka bala manj kakor vladnega Glavka, saj je slednjeja ljubila; in vrh tega pri Grkih ni bila nava-

poslanci volili na dosednji način. Voliti bi morale tudi ženske brez izjeme, proporc pa bi lahko brez škode odpadel. V drugo, socialno-ekonomsko zbornico pa bi direktno volili polovico (100) poslancev, stanovi po proporc, drugo polovico pa bi poslale vanjo po proporc pokrajinske stanovske zbornice.

Prednosti tega parlamentarnega sistema bi bile v prvi vrsti: V celo narodno predstavništvo, sestoječe iz obeh zbornic bi prišlo mnogo manj politično ekstremnih elementov, ki onemogočujejo resno stvarno delo in dokaj več strokovno naobrazjenih ljudi. Delo v posameznih zbornicah bi bilo enostavnejše, že radi manjšega števila poslancev. Še bolj pa zaradi tega, ker bi vsaka zbornica reševala samo ene vrste predloge, vsled česar bi bila grupacija strank v nji enostavnejša kot je sedaj, ko imamo v eni zbornici zmešane politične in socialno gospodarske zadeve. Poleg vsega tega bi pa šlo delo mnogo hitreje od rok, ker bi hkrati delali dve zbornici in ne bi bila radi delanemožnosti ene tudi druga primorana popolnoma počivati. Ker bi brez dvoma tudi v narodnem predstavništvu kot celoti prevladovali treznejši elementi in ker bi prišli pred plenum le stvarno izdelani in že obdelani predlogi, bi se tudi tukaj mnogo lažje dosegel sporazum kot pa je to mogoče v sedanjem parlamentu.

Seveda se da ugovarjati, da bi tudi v socialno gospodarski zbornici kolikor toliko soodločevali pri posameznih vprašanjih čisto politični motivi. Po mojem mnenju se o tem res ne da dvomiti, kajti tudi najboljektivnejši strokovnjak bi bil vsaj v plenumu narodnega predstavništva primoran postaviti se večkrat tudi v političnem pogledu na eno ali drugo stran, tako da bi koncem koncev vendar le kolikor toliko prišla tudi med člani socialnogospodarske zbornice njihova politična pripadnost do izraza in veljave. Vendar mislim, da bi se vsaj polagoma politične strasti v našem parlamentarnem življenju polegale, ako bi prišlo vsaj v eno polovico narodnega predstavništva dokaj več treznih in pametnih ljudi, kot jih pride razmeroma sedaj. To pa, mislim, bi se prav gotovo zgodilo, zakaj ob volitvah v posamezno zbornico z omejenim in čisto določenim delokrogom bi bilo mnogo manj prilike za demagoške licitacije v obljubah kot je pri sedanjih volitvah. Stranke bi bile, mnogo bolj kot šp sedaj, primorane nastopiti s čisto jasnimi in konkretnimi zahtevami, oziroma obljubami ter ne bi mogle tako svobodno izbirati najugodnejših »šlagerjev« kot jih izbirajo sedaj, ko lahko stavijo v ospredje danes politična, jutri gospodarska ali socialna vprašanja, kar jim ravno najbolj prija.

Zlasti pri volitvah v socialnogospodarsko zbornico, ki bi se vršile po stanovih, bi stranke imele kaj malo prilike za demagogijo, ker bi se morale omejiti na stanovska in socialna vprašanja. Pa tudi pri volitvah v politično zbornico bi po mojem mnenju postalo marsikaj boljše, ker bi bilo tudi težje slepomišiti s praznimi frazami, marveč bi bile stranke tudi tu prisiljene pokazati svojo pravo barvo ter bi težje vtajile svoje prave namene kot lahko to danes storijo.

H koncu naj še omenim, da misel dveh koordiniranih zbornic z deljenim delokro-

gom ni prazna fantazija, marveč da se ž njo tudi drugod, zlasti v Nemčiji ter na Francoskem in tudi v Italiji prav resno bavijo.

Prebivalstvo Belgrada.

LDU Belgrada, 17. febr. (ZNU.) Po uradnem štetju znaša prebivalstvo Belgrada brez predmestij 110.319 duš, in sicer 60.558 moških in 49.601 žensko. Naših državljanov je 105.351, inozemcev pa 4660. Po veri je 93.803 pravoslavni, 9179 katoliki, 1353 muslimanov, 4723 judov in 50 brez konfesije. Kot materin jezik je navedlo 96.673 oseb srbo-hrvaščino, 1230 slovenščino, 3047 druge slovanske jezike, 3648 nemščino, 1334 madžarščino, 530 arnavščino, 315 romunščino, 182 italijanščino in 3385 druge jezike.

NOVA POKRAJINA BOKA KOTORSKA.

LDU Belgrad, 17. februarja. (ZNU.) Z ozirom na vprašanje, ali bo glavno mesto nove pokrajine Boka kotorske z okolico Dubrovnik ali Mostar, bo posebno odposlanstvo Dubrovčanov izrazilo vladi željo, da bodi Dubrovnik središče južnega Primorja. V tem odposlanstvu bodo zastopani dr. Meljko Čingrija, Marko Murac in dr. Puljevi.

GINJENI JUDJE.

LDU Belgrad, 17. febr. (ZNU) Dne 13. t. m. ob 10. uri dopoldne je minister za poljedelstvo dr. Velizar Janković kot minister za vere odlikoval v tukašnji sinagogi Bet Israel glavnega rabinca dr. Alkalaja z redom sv. Save III. razreda. Slavnosti je prisostvovalo mnogo občinstva. Minister dr. Janković je imel govor, v katerem je naglašal zasluge, ki si jih je stekel glavni rabinec za narodno stvar. Poudarjal je, da so srbski židje vedno vršili svojo dolžnost ter da je srbska židovska cerkev priznana in popolnoma ravnopravna. Dr. Alkalaj se je ginjeno zahvalil za laskave besede ministra in poudarjal, da bodo srbski židje tudi v bodoče ostali zvesti državljanji in vršili svoje državljanske dolžnosti. Pri tej priliki je minister naznanil, da je srbsko židovsko pevsko društvo bilo odlikovano z redom Belegra orla V. razreda, kar je pri članih židovske občine zbudilo veliko zadovoljstvo in radost.

PROTI MORILCEM GROFA TISZE.

LDU Budimpešta, 17. febr. (Dun. KU) Kakor poročajo listi, je državno pravništvu dvignilo proti bivšemu ministrskemu predsedniku in posl. Štefanu Friedrichu obtožbo zaradi zločina napeljevanja k umoru grofa Štefana Tisze. Jako obsežna obtožba veli, da je Friedrich na sejah bivšega delavskega in narodnega sveta podal izjave, ki so mogle pospeševati morilni napad proti Tiszi. Obtožba predlaga, da ostane do meritorne razzsodbe v glavni razpravi Friedrich prost, ker se ni bati, da bi pobegnil.

Dnevni dogodki.

— Revizija ljudskega štetja na Slovenskem. Listi poročajo, da se bo na Slovenskem vršila revizija ljudskega štetja, ker so nemški komisariji ponekod silili ljudi, da se vpišejo za Nemce. Ni nam znano, koliko je na tem resnice; vemo pa, da bi bila potrebna revizija ljudskega štetja iz drugih razlogov. V Ljubljani so menda našli okrog 190 judov, ko je čisto gotovo, da jih ima Ljubljana mnogo več. Po mnogih krajih so se judje zapisali v rubrike kot katoliki. S tem hočejo judje našo javnost varati, da ne bi veliko število judov pri nas ljudstva preveč ne razburilo. Da smo mi v tem oziru na jasnem, naj se izvede revizija, ki naj nedvomno dokaže, koliko je v resnici med nami židov. Židovska nevarnost se kaže pri nas v gospodarskem in moralnem oziru. Le premalo se naša javnost zanima za ta pojav.

— Zagrebški nadškof — kardinal. LDU Belgrad, 17. febr. (ZNU.) Po vestih iz Rima je skoraj gotovo, da bo zagrebški nadškof dr. Ante Bauer v kratkem imenovan za kardinala.

— Prepovedani listi. Minister za notranje stvari je na ozemlju kraljevine SHS prepovedal razširjanje listov »Naša slega«, ki izhajajo na Dunaju, in »Prosveta«, ki se tiska v Chicagi. Prepovedana je tudi »Reichspost«.

— Umor v Dobravi. Dne 2. februarja ob 21. so našli mrtvo pred hišo Mano Ropotar na Cerku. Dobravi 22 letno Angelo Kovač. Umorjen je bila z nožem. Orožniški narednik Zule in podnarednik Hutter in Grebene so aretirali kot storilca Antona Kovača iz Zaloga, ker jim je Franc Janežič iz Zaloga povedal, da je videl, kako je Kovač Angelo zabodel z nožem. Kovač je rekel, da je nehotе svojo sestrčno zabodel. Rajnico so pokopali v Komendi.

— Na meščanski šoli v Tržiču je bil 16. t. m. roditeljski večer. Navzočih je bilo 80 oseb, največ Sokolov in Sokolice in nekaj socialistov. Ravnatelj Lajovic je prebral dopisa županstva, v katerih se zahteva vpustitev križa v telovadnico, iz katere je bil odstranjen. Izgovarjal se je, da ga je vsled pomanjkanja križev moral prenesti v drugo sobo. Na zahtevo županstva o predložitvi računov, do katerih ima županstvo pravico vpogleda, je rekel, da jih je že odposlal na pristojno mesto. Izgovori so bili šepavi; morda so ugajali navzo-

čim demokratom, drugim ne. — G. kaplan Vavpotič je predaval o »umski izobrazbi in vzgoji«. Dočim je gosp. kaplan povdarjal in zahteval versko vzgojo, je bil g. ravnatelj za narodno vzgojo. Krščanski stariši, ki imajo svoje otroke na meščanski šoli pa zahtevajo istotako versko vzgojo. In za to imajo tudi pravico.

— Nadzorovanje poštnih uradov. Za rednega nadzorovalnega uradnika vseh erarnih poštnih uradov v področju ljubljanskega poštnege in brzojavnega ravnateljstva in vseh razrednih uradov v Ljubljani in Mariboru pa tudi vseh tistih uradov, kateri se bodo še erarizirali, je določen poštni svetnik dr. Anton Vagaša.

— Okradeni vojni ujetnik. Ko je bival mizar Janez Pogačnik iz Predvorja med vojsko kot vojni ujetnik v Rusiji, mu je bilo doma izpod strehe ukradeno različno mizarstvo in gospodarsko orodje v približni vrednosti 4000 kron.

— Zabava s polenom. V vasi Železnici so priredili fantje v Ponikvarjevi hiši domačo zabavo z godbo. Dne 9. februarja ob 9. uri jutraj je zaklical fantom Lojze Šmuc: »Fantje, kdor ne da za pijačo, naj gre precej iz hiše!« Fantje so na to odšli, zunaj je pa Šmuc neki fant udaril s polenom po glavi.

— Tatvina v kopalnici južne železnice. Iz kopalnice južne železnice v Založu je bilo ukradenih 10 ruh.

— Nesreča pri sankanju. Dne 12. t. m. je padel pri sankanju 10 letni Čop France s sank in si je zlomil levo nogo. Prevrnil ga je 10 letni Anton Potočnik.

— Belgrajske šole brez drvi. Belgrajska »Politika« poroča, da so belgrajske šole že desetič ostale brez kuriva in so jih zaprli.

Ljubljanski dogodki.

lj Proslava petdesetletnice pisatelja župnika Fr. S. Finžgarja. Slovenska kršč. socialna zveza proslavi 50 letnico svojega bivšega predsednika pisatelja Fr. S. Finžgarja z njegovo dramo »Veriga«, ki jo uprizori Ljudski oder v nedeljo dne 20. t. m. ob pol 8. uri zvečer v Ljudskem domu. Pred predstavo govori g. dr. Fr. Stele. — Vstopnice se dobijo v predprodaji v trafiki g. Modic v Kopitarjevi ulici in v trgovini Nove založbe na Kongresnem trgu nasproti kavarni »Zvezda«.

lj Nesreča v stavbi stroki. Stavbna družba nam je danes poslala sledeče sporočilo: V zadevi poročila v cenjenem Vašem listu z dne 16. t. m. Vas prosimo, da priobčite ta-le popravek: Vodstvo Stavnega društva je ugotovilo, da predelavca Jakoba Jerasa pri nesreči zidarja Franceta Ingliča ne zadene nikakr krivda. Ponesrečenec je kljub izrecni prepovedi delovodje stopil na oder, ki je postavljen samo za varstvo električne žice in fasade in se je tam po svoji lastni krivdi ponesrečil.

lj Rop dečka. Na stanovanju aretirane Rudolfa Satlerja je bila včeraj hišna preiskava. Našli so ono čepico in robec, s katerim je imel usta zakrita. S tem je njegova krivda dokazana. Satler je še opoldne doma lepo mirno kosil. Takoj je odšel od doma. Na cesti je poslušal govorice o ropu Pollakovega Tončka, čital je tudi popoldanske liste. Znanecem je ironično pristavljal: »Eh, kaj! Saj je milijonarjev sin!« Iz neke kavarne je odšel v gostilno »Beograd«, da bi tako zabrisal vsako sled za seboj. — Pravijo nekateri, da je abnormalen.

K temu nam še poročajo, da je sedaj dognano, da Satler ni imel sokrivcev. Capin, ki je prišel v Keršičevo gostilno poizvedovat po zavitu št. 9999- je bil berač iz Šiške, ki ga je Satler za to plačal. O kakik organizaciji »črne roke« ne more biti zato govora, vsled tega se ta »črna roka« tudi ni mogla shajati v kavarni »Central«, kakor se je prvotno poročalo. Rudolf Satler sam je v tej kavarni popolnoma neznan.

lj Cene živini se dvigajo. Na včerajšnjem živinskem sejmu so izvozniki na mah kupili vso živino, posebno pitane vole. Današnji mesni trg pa je skoro prazen prvovrstnega mesa. Izvozniki so živino plačevali po 20—25 K žive teže.

lj Drag sulca. Na Vodnikovem trgu so gospodinje opazile ženo, ki je nesla nekam lepega sulca. »Koliko velja?« Odgovor: »Dvesto kron!« »Drag je!« Ribič Vernik je včeraj v lški vjel lepega 4 in pol kg težkega sulca, za katerega se je najpreje zanimala neka gospa verižnica.

lj Najdena utopljenca. Čolnar in posestnik Jože Jeranič v Mostah je včeraj ob pol 3. uri popoldne zapazil ob izlivu Gruberjevega prekopa in Ljubljane na desnem bregu trupli utopljenca oficijala Antona Adamiča in Roze Kleiner. Policijska komisija in orožniki iz štepanje vasi so naplovljeni trupli dali ven izvleči in prepeljati v mrtvašnico pri Božjem grobu. Utopljenca sta bila ravno mesec dni v vodi.

lj Dve novi banki. Hrvatska štedionica in Jugoslovanska banka v Zagrebu bosta v Ljubljani otvorili svoji podružnici. Novih judov s Hrvaškega bo vedno več!

lj Nezgodita. Danes ob pol 12. dopoldne je na Št. Peterski cesti pred Mencingerjevo trgo-

vino podrl vojaški voznik, ki je z iskrim kolaj hitro vozil, staro ženico na tla. Na posredovanje pol. stražnika so jo potem z istim vozom odpeljali v dež. bolnišnico, brčkone pa ženica ni dobila težjih poškodb.

lj Pes ugriznil je 9 letnega učenca III. razreda ljudske šole Stanislava Gregoriča. Ker je psa pustila njegova gospodinja brez nagobčnika, se bo morala zagovarjati pred sodiščem.

lj Ponarejen žig na 10 kronskem bankovcu. Na nekem 10 kronskem bankovcu se je ugotovil ponarejen žig Posojilnice v Brezicah, na kar naj ljudje pazijo, da ne bodo oškodovani.

Marijonečno gledališče igra v nedeljo 20. t. m. ob 3. in ob pol 6. uri popoldne Poccijevo burko v treh dejanjih: »Začarani princ« in pa enodejanko »Gašperček slika«.

lj Pasji kontumac in konjač. Na magistratu se druga za drugo oglašajo stranke, ki so dobile kazenski mandat radi kršitve pasjega kontumaca. Najbolj jih prestraši obvestilo, da ima konjač uradni nalog, dotične pse pobrati in usmrtiti. Lastniki tarnajo, da je kužek le za pet minut brez njihove vednosti na cesto ušel, da je zdrav, da otroci briko jokajo v strahu, da bo njihovega uboga psa pobral strašni, neusmiljeni morilec itd. Mestni magistrat opozarja vsakogar, da se pri obstoju ogromni nevarnosti ne more ozirati na nobene sentimentalnosti in na še tako lepe razloge: Vsi pes, katerega se ovadba tiče in je stvar ugotovitvena, bo od konjača pobit. Le na ta način je mogoče naše malomarno občinstvo toliko disciplinirati, da bo naredbe kontumaca res izpolnivalo. Konec torej zadene neljuba stvar kazenske ovadbe, ne se nikari ne trudi okrog magistrata, da bi svojemu kosmatemu ljubljencu — in naj bo denarno tako dragocen — rešil življenje. Našel bo na magistratu zamašena ušesa, četudi zagrozi, da bo po občinskih volitvah volil z anarhisti.

Naša društva.

d Šentjakobska prosveta. V nedeljo šestih zvečer bo predaval mons. Viktor Steska. Vstop prost. Vabimo!

d Na koncert Ljubljane v ponedeljek 21. t. m. v Unionu opozarjamo somišljenike, da se ga udeležijo. Pele se bodo raznovrstne umetne in narodne pesmi slovenske, hrvatske in srbske, tako da bomo spoznali veliko značilnih lepote naše umetne in narodne pesmi. Natančen spored je razviden na lepakih. Vstopnice se prodajajo v Unionovi trafiki, ki bo v ta namen odprta tudi v nedeljo.

d Občni zbor Zveze dramatičnih osebkov v Ljubljani se vrši po občnem zboru Pevske zveze v ponedeljek, 21. t. m. popoldne.

Raznoterosti.

r Nedvoumna židovska občutljivost. Že parkrat smo poročali o kulturnem škandalu na Dunaju, ko se v bivšem dvornem gledališču pod socialnodemokratskim pokroviteljstvom predstavila svinjarski »Reigen«. Avtor tega »dela« je žid Schnitzler. Obiskovalci predstav so povečini židovski oderuhi, verižniki in časopisje, ki brani svinjarjo, je s socialističnim pokroviteljstvom vred pretežno židovsko. Tukaj je dovstvo ne kaže niti najmanjše nprave verske občutljivosti. Pač pa se je med našimi židji pravkar dvignil najodločnejši vdor proti prireditvi židovske maskarade pod geslom: »Jakobove sanje«. Tako maskarado pripravlja na Dunaju neki židovski odbor. Proti temu piše judovska »Wiener Morgenzeitung«, da bi bila taka prirediteljski škandal, ki bi dunajsko židovstvo najprej je kompromitiral pred svetom, »neverjetna frivolnost«, »blasfemija«, ki jo mora vsak pošten jud brezpogojno odkloniti. Ako se bodo prireditelji kljub javni obsodbi in svarihi predrznili, svojo namero uresničiti, »se bo poskrbelo, da se taka prireditev prepreči.« Judje znajo biti torej občutljivi v versko-nravnem pogledu? Da a to vsekakor le tedaj, kadar gre za židovske verske svetinje. Krščanske bi radi po teptali v prah.

Odgovorni urednik Anton Marinček.

Izdaja konzorcij »Novega časa«.

Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Tovara

JOS. REICH

Ljubljana, Paljanski nasip 4.

Podružnice: Sebenurgova ul. 4.

Padružnice: Maribor Novo mesto Kočevje

Gospeska ul. 38. Glavni trg. Štev. 38.

Barva vsakovrstno blaga

Kemično čisti oblačila

Sveti oliki ovratnika

pasnice in srajce

Kolesa, pnevmatiko, motocikle

vse dele in opremo priporočila

J. GOREC

LJUBLJANA, Gosposvetska cesta štev. 14

Ivan Košak slikarski mojster

Ljubljana, Bleiweisova c. 15

Slika sobe z najnovejšimi vzorci ter se preč. do

hovščini priporočila za vsa tozadevna naročila.

Prezame tudi vsa cerkvena dela v mestu in na de

zeli ter zagotavlja najcenejšo in najfinejšo izvršit